

Srpen 2025

Jak přilákat a udržet mladé talenty v České republice?

Lydia Pesek

Shrnutí

Česká republika čelí rostoucímu problému odlivu mozků, zejména mezi mladými a vysoce kvalifikovanými odborníky v oblastech, jako je zdravotnictví nebo informační technologie. Přestože země těží ze stabilní ekonomiky a členství v Evropské unii, mnoho Čechů odchází do zahraničí kvůli nízkým mzdám, omezeným kariérním možnostem, náročným pracovním podmínkám a špatné dostupnosti bydlení. Tento trend oslabuje domácí pracovní trh, zvláště v situaci, kdy populace rychle stárne. Pokud chce Česká republika tento vývoj zvrátit, bude muset přijmout komplexní strategii, která propojí kroky vlády i soukromého sektoru.

Klíčové body

- Různé faktory, jako jsou mzdové rozdíly, omezené možnosti kariérního růstu, náročné pracovní podmínky a volný pohyb pracovních sil, umožňují mladým odborníkům – zejména ve zdravotnictví a IT – odcházet za prací do zahraničí.
- Odliv kvalifikovaných pracovníků urychluje stárnutí pracovní síly, prohlubuje nedostatek zaměstnanců v klíčových sektorech a oslabuje schopnost země inovovat.
- Vytvoření regionálních inovačních zón, národních programů na podporu návratu a udržení talentů či rozvoj veřejně-soukromých partnerství v oblasti kariérního růstu by mohlo zvýšit atraktivitu České republiky pro domácí i zahraniční odborníky.

Úvod

Česká republika se i přes stabilní ekonomiku potýká s vážnou výzvou – emigrací mladých a vysoce vzdělaných občanů. Tento odliv mozků, tedy únik lidského kapitálu, je poháněn zejména mzdovými rozdíly oproti západní Evropě, omezenými příležitostmi pro kariérní růst a nevýhodnými pracovními podmínkami. Nejvíce postižené jsou sektory zdravotnictví a informačních technologií, odkud řada mladých odborníků odchází za lepšími podmínkami do zahraničí. Důsledkem je rychle stárnoucí pracovní síla, oslabující inovační kapacita a prohlubující se regionální rozdíly.

Na tento trend je nutné reagovat prostřednictvím spolupráce mezi státní správou a soukromým sektorem. Společným cílem musí být vytvoření atraktivnějšího prostředí pro mladé talenty. Budoucí opatření se mohou inspirovat v zahraničí – například formou regionálních pobídek pro startupy, daňových úlev nebo veřejně-soukromých inovačních zón.

Dopady českého odlivu mozků

Odliv mozků je problém, který ovlivňuje země po celém světě – a nevyhýbá se ani České republice. Aktuálně dosahuje hodnota úniku lidského kapitálu v Česku 3 bodů z 10, což je sice méně než celosvětový průměr 4,98 (Global Economy, 2024), přesto má tento jev výrazný dopad. Především trvalý odchod kvalifikovaných pracovníků a vysokoškolsky vzdělaných lidí ze sektorů jako zdravotnictví a informační technologie přispívá k destabilizaci trhu práce.

Členství v Evropské unii a s ním spojený volný pohyb pracovních sil navíc Čechům výrazně usnadňuje odchod do zahraničí. Nejčastěji míří do Německa, Nizozemska, Rakouska nebo Velké Británie (Drbohlav, 2009). Hlavními důvody jsou vyšší mzdy, možnost zlepšit se v cizím jazyce, získat cennou zahraniční zkušenost a lepší pracovní podmínky (Reissová et al., 2020: 37).

Ekonomické rozdíly zůstávají silnou migrační motivací. Kupní síla v České republice je pod průměrem EU – dosahuje 2 322 eur oproti regionálnímu průměru 3 155 eur – což mnohé Čechy vede k hledání pracovních příležitostí v zahraničí (Euronews, 2025). Situaci navíc zhoršuje dlouhodobá bytová krize: Česká republika má nejméně dostupné bydlení v celé EU (DFMG, 2024).

Velkou roli hrají i pracovní podmínky. Kromě vyšších mezd Češi často hledají i možnosti kariérního růstu a příznivější pracovní prostředí. Ve zdravotnictví je emigrace motivována zejména špatnými podmínkami – zhruba 15 % absolventů lékařských fakult každý rok odchází do zahraničí, což dále zatěžuje už tak přetížený systém (Bryndová et al., 2023: 96). Lékaři a zdravotní sestry často uvádějí práci přesčas bez odpovídajícího finančního ohodnocení (Bryndová et al., 2023: 161). K dalším oborům s výrazným nedostatkem pracovní síly patří IT, strojírenství a technické profese obecně (Cedefop, 2016).

Zatímco stále více mladých lidí odchází za kariérními příležitostmi do zahraničí, česká populace i pracovní síla rychle stárne. Tento trend je odlivem mozků ještě umocněn. Emigrace mladých a vysoce vzdělaných odborníků v oblasti STEM tak významně oslabuje inovační potenciál i dlouhodobé růstové možnosti České republiky.

Strategie pro udržení talentů

Česká republika má co nabídnout a má zároveň prostor pro restrukturalizaci veřejných i soukromých strategií s cílem přilákat a udržet mladé talenty.

Zaměří-li se vláda na vytváření regionálních inovačních zón v menších městech a venkovských oblastech, může výrazně přispět ke zmírnění rozdílů na trhu práce – zejména v regionech postižených transformací nebo dlouhodobě zaostávajících, jako jsou Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj. Tyto zóny, inspirované americkými „Opportunity Zones“, mohou nabízet daňové pobídky, granty či investice do technologií (Tax Policy Center, 2024). Lokálně zaměřené politiky mohou přispět k oživení ekonomik mimo velká městská centra, omezit odliv mozků a motivovat mladé odborníky k tomu, aby se do České republiky vraceli nebo zde zůstávali. Vznik těchto zón navíc může pomoci čelit bytové krizi – zvýšit atraktivitu menších měst a zároveň zlepšit dostupnost bydlení v celé zemi.

Za účinný krok proti odlivu mozků by se mohlo ukázat také zřízení národního programu na podporu návratu a udržení talentů. Podobné programy úspěšně fungují například ve Finsku, Německu nebo Dánsku – a Česká republika by se jimi mohla inspirovat. Jejich cílem je zjednodušit proces získání víz, propojovat absolventy s kariérními příležitostmi a zároveň prezentovat výhody, které daná země nabízí (ICMPD, 2024). Takové programy mohou motivovat české občany k návratu domů. Zaměřují se zejména na podporu návratu těch, kteří získali vzdělání nebo pracovní zkušenosti v zahraničí. Nabízejí finanční pobídky, usnadňují přístup k zaměstnání a podporují podnikání (ICMPD, 2024: 40).

Důležitou roli však hraje i soukromý sektor, který by měl se státem spolupracovat na konkrétních opatřeních ke snížení odlivu kvalifikovaných pracovníků. Jedním z účinných nástrojů je investice do systémů kariérního rozvoje ve spolupráci s univerzitami a odbornými školami. Více podobných programů již bylo realizováno například ve Spojených státech. V kalifornském Fresnu spolupracovala společnost PG&E s vysokými školami, investičními radami a komunitními organizacemi na řešení problému stárnoucí pracovní síly a na budování klíčových dovedností potřebných pro budoucí pracovní uplatnění (Hamilton, 2012: 11). Tento model přináší absolventům pracovní jistotu, pomáhá firmám najít kvalifikované zaměstnance a zároveň reaguje na demografické výzvy trhu práce.

Budoucnost českých talentů

Ve stále globalizovanějším světě je důležitější než kdy dřív, aby státy rozvíjely aktivní strategie boje proti odlivu mozků. Česká republika, která se potýká s nedostatkem odborníků zejména ve zdravotnictví a IT, může čerpat inspiraci ze zahraničních řešení. Úspěšný boj s odlivem talentů musí být výsledkem spolupráce státu, neziskového sektoru i soukromých firem. Inovační zóny, národní strategie pro udržení talentů a systémy kariérního rozvoje představují různé cesty, jak na tento problém reagovat. Právě teď nastal čas udělat z České republiky nejen zemi, kam talentovaní lidé míří, ale především místo, kde chtějí zůstat.

Zdroje

- Bryndová, Lucie, Lenka Šlegerová, Jana Votápková, Pavel Hroboň, Nathan Shuftan, and Anne Spranger. "Czechia Health System Review." Health Systems in Transition, 2023. <https://silapacientu.cz/wp-content/uploads/2024/04/Czechia-Health-System-Review.pdf>.
- "Czech Republic: Mismatch Priority Occupations." CEDEFOP, October 25, 2016. <https://www.cedefop.europa.eu/en/data-insights/czech-republic-mismatch-priority-occupations#:~:text=present%20high%20mismatch.-,Shortage%20Occupations,programmes%20on%20EQF%20level%204.>
- "Czechia Human Flight and Brain Drain - Data, Chart." The Global Economy, 2024. https://www.theglobaleconomy.com/Czech-Republic/human_flight_brain_drain_index/.
- Drbohlav, Dušan. "The Czech Republic: On Its Way from Emigration to ..." ADAPT International Migration Papers, 2009. https://old.adapt.it/adapt-indice-a-z/wp-content/uploads/2014/08/idea_the_czech_republic_2009.pdf.
- "Labour Market Information: Czechia." EURES (EUROPEAN EMPLOYMENT SERVICES), February 24, 2025. https://eures.europa.eu/living-and-working/labour-market-information-europe/labour-market-information-czechia_en#:~:text=The%20ageing%20workforce%20in%20the,a%20productive%20and%20inclusive%20workforce.
- Nigitsch, Philipp, Marissa Weigle, and Federica Frongia. "Cultivating Talent: Exploring Effective Talent Attraction and Retention Practices in and beyond the EU." International Centre for Migration Policy Development, April 29, 2024. <https://www.icmpd.org/file/download/61189/file/Study%20on%20Talent%20Attraction%20and%20Retention.pdf>.
- "Property Index Overview of European Residential Markets." Deloitte, August 2024. <https://www.deloitte.com/content/dam/assets-zone2/cz-sk/cs/docs/services/financial-advisory/real-estate/property-index/property-index-2024.pdf>.
- Yanatma, Servet. "Average Salaries across Europe: Which Countries Have the Highest Pay?" euronews, June 6, 2025. <https://www.euronews.com/business/2025/05/06/average-salaries-across-europe-which-countries-have-the-highest-pay>.

Autorka

LYDIA PESEK

Lydia Pešek je studentkou třetího ročníku bakalářského studia na Anglo-americké univerzitě, kde se věnuje oboru mezinárodní vztahy. Od srpna 2023 žije v Praze, kde v současnosti absoluuje stáž v Institutu pro politiku a společnost. Mezi její akademické zájmy patří globalizace, vzestup nacionalismu, územní spory, diplomacie a studium konfliktů. Lydia plánuje pokračovat ve studiu mezinárodních vztahů se zaměřením na Asii a konfliktní studia.

Vydavatel

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

Posláním Institutu je zlepšit kvalitu českého politického a veřejného prostředí prostřednictvím odborné a otevřené diskuse a vytvořit živou platformu, která identifikuje zásadní problémy, provádí jejich analýzy a nabízí řešení ve formě spolupráce expertů a politiků, mezinárodních konferencí, seminářů, veřejných debat, politických a společenských analýz dostupných celé české společnosti. Jsme přesvědčeni, že otevřená odborná diskuse a znalost podstaty a příčin jednotlivých problémů jsou nezbytným předpokladem pro jakékoli úspěšné řešení otázek současné společnosti.

Martinská 2, 110 00 Praha 1

+420 602 502 674

www.politikaspolecnost.cz

office@politikaspolecnost.cz